

НАЦИОНАЛНО УЧИЛИЩЕ ПО ИЗКУСТВАТА „ПАНАЙОТ ПИПКОВ“ – ПЛЕВЕН, В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО

Белла Хараламбова

*Национално училище по изкуствата (НУИ)
„Панайот Пипков“, Плевен*

Преди осем години започнах своето откривателско пътешествие като учител. След завършването на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ – София, се завърнах в Национално училище по изкуствата (НУИ) „Панайот Пипков“ – Плевен, като преподавател по музикално-теоретични дисциплини и диригент на духовите оркестри. Осъзнах отговорната си мисия да отдам знанията и енергията си за формирането на следващото поколение български музиканти.

Като ревностен последовател на хуманната педагогика, лансирана от Международния център „Рьорих“, се стремя да опознавам отблизо всеки ученик, за да мога при планирането и провеждането на учебните часове да отговоря на потребностите му. Тук ще напомня, че според сензорните модалности за начина на възприемане на информацията се различават четири типа: визуалисти, аудиелисти, кинестетици и контактьори. Следваща главна насока в работата ми е да изградя мотивация за постоянно учене през целия живот в духа на интеграционните програми за европейска културна идентичност (Lifelong Learning)¹⁾. Независимо че Антон Щритматер твърди, че „педагогиката не е в състояние да мотивира истински хората“, тя все пак е мощно средство „да им помогне да преоткрият своята мотивация чрез преодоляване на бариерите пред нея, чрез разпознаване на смисловите връзки в тях самите и между техните и предлаганите отвън ценности“ (Щритматер, 2006). Според Хорхе Букай, „мотивацията е мотив за действие и се разглежда като част от емоцията“ (Букай, 2012). Тъй като музиката е своеобразният „език“ на чувствата, до голяма степен разчитам на процеса на овладяване на музикалните елементи. Също така проучих и апробирах следните ключови теории: теория за очакваната стойност; самоефективност; Flow Theory; атрибутивна теория; майсторска мотивация. Според Susan O'Neill и Gary McPherson „проучването на мотивацията в музиката има за цел да разбере как децата развиват желанието си да свирят на музикален инструмент, как започват да оценяват уменията си, защо се различават в степента си на упоритост и енергия, която влагат за постигане на целите си, и как си обясняват успеха и провала в различните начинания“ (O'Neill, McPherson, 2010). Съвременните теории вече не разглеждат мотивацията само като елемент от психоло-

гическите процеси, а като съществен компонент от ученето, който помага на учениците да придобият адаптивното поведение, което ще им осигури допълнителен стимул в търсенето на енергия и най-добри шансове за реализация на личните им цели.

Задълбочавайки се в тези теоретични постановки, самата аз бях силно мотивирана да бъда атрактивен преподавател, непрекъснато повишаващ квалификацията си. Така започнах да посещавам различни педагогически форуми, конференции, семинари и workshop-и. Те ми предоставиха възможността да се запозная с нови образователни системи, доказали се в европейското пространство. А каква по-добра мотивация за учениците от личния ми пример? Тъй като през последната година имах невероятния шанс да съм част от изключителни събития, ще спомена само няколко от тях.

На 5 февруари 2012 г., в рамките на 21-вото издание на специализираното изложение „Световно образование“ в София, участвах в демоурок на Stenden University – Холандия. Беше представено Problem Based Learning (PBL – проблемнобазирано учене). То е един от най-интересните начини учениците да учат интерактивно – да се справят в променяща се среда, да проявяват гъвкавост и способност за адаптация, да се поддават на контрол, да подпомагат дизайнерските решения на фасилитатора. Системният подход е следният:

1. Изследване на текст и контекст.
2. Формулиране на проблема.
3. Анализирание на проблема, проучване, предварителни познания.
4. Изследване и създаване на мисловна карта (mind-map) върху резултатите от анализа.
5. Формулиране на целите на обучението.
6. Индивидуално изследване.
7. Дискутиране, синтезиране и оценяване на знанията; рефлексия върху учебния процес; резултати.

Всичко това се осъществява върху дискуссионен принцип. Разиграват се различни ситуации, поемат се различни роли, респективно – отговорности. Именно такава стратегия благоприятства изграждането на положителни мотиви за когнитивна дейност, развива природните наклонности и интереси на учениците, подготвя бъдещата им реализация.

Да преразкажеш преживяване, което е прекрасно по своята същност, означава да му отнемеш голяма част от красотата. След явяване на конкурс за номиниране на български участници в краткосрочни обучения по програмата на Съвета на Европа за квалификация на педагогически кадри PESTALOZZI в Националната ни агенция – Министерство на образованието, младежта и науката, бях одобрена да представя България в 133-тия европейски семинар „Да бъдеш учител през 2032 година: променящи се роли и компетенции“. Той се проведе от 23-ти до 27-и април тази година в Академията за личностно израстване в Бад Вилдбад – Германия. Програмата развива знанията и уменията на преподавателите в респект към приоритетите на ЕС в полето на образованието: демокрация, човешки права, закони и интеркултурно разбирателство. PESTALOZZI промотира развитието на свободно критично мислене, базирано

върху здравата основа на комуникацията, сътрудничеството, уважението и толерантността. Това е есенцията на образованието, изграждащо демократично гражданско общество, която се вплита в холистичната педагогика, за чието развитие огромна роля има швейцарският психолог Йохан Хайнрих Песталоци (1746–1827), чието име носи програмата. Тя се фокусира върху трите главни способности за учене:

1. Интелектуално.
2. Афективно.
3. Мануално („the head, the heart and the hand“).

Те отговарят на потребностите на мултикултурното европейско общество: методите на учене да са фокусирани върху индивидуалните нужди на учениците. В тази насока НУИ „Панайот Пипков“ отдавна се е вписало в Европейското образователно пространство. В нашето училище индивидуалният подход винаги е бил сред водещите, тъй като ние възпитаваме творчески личности, способни да се реализират в световния културен елит.

По време на семинара непрекъснато бяхме стимулирани да изпитваме искрена емпатия, да израстваме като личности. Използван беше метод на обучение, обръщаш повече внимание на чувствата, отколкото на мислите; на действието, а не на плановите; на настоящето, изграждащо бъдещето. Беше наложена бихевиористичната теза, че новото поведение може да бъде усвоено само чрез прилагането му на практика. Това се изразява в сентенцията на Конфуций:

„Каж ми – аз ще го забравя.
Покажи ми – може да го запомня.
Накарай ме да го направя
и ще го разбера!“

Чрез методите на форум-театъра и Learning by Doing (научаване чрез правене) бяхме убедени, че образованието е в състояние да подобри живота на хората. За да се чувстваме като „citizens of tomorrow“ (космополити на бъдещето), СЕ изгради за нас – участниците във всички европейски семинари, платформа на своя сайт, на която да обменяме идеи, да разискваме належащи въпроси, да търсим заедно решения на проблемите си и да трасираме нови пътища в образованието. Всичко това доведе до натрупване на нов житейски опит и положителни преживявания, които имат своя ярък отпечатък върху преподаването ми.

Друго събитие, което трудно се поддава на описание поради уникалността си, е семинарът „Европейско музикално портфолио – креативен път към езиците“, организиран от Независимия университет на Барселона (Испания) от 3-ти до 8-и септември 2012 г. Участието ми в този престижен форум се осъществи след спечелване на проект за индивидуална квалификационна дейност по програма „Учение през целия живот“, подпрограма „Коменски“, и се финансира от националната ни агенция Център за развитие на човешките ресурси и Европейската комисия.

Всички сесии лансираха една от главните способности за учене – афекта или съпреживяването. Започвахме с energizing, целящ стимулиране на тялото и духа.

Много често се занимавахме с работа по групи, създадени на случаен принцип, като изготвяхме постери или презентации на различни теми. Постерите имаха за цел да визуализират общите черти между музиката и говоримите езици, а презентациите бяха опрени на PBL (Problem Based Learning), форум-театъра и употребата на Body percussion. Някои от сесиите бяха на език, който не говореше нито един от нас, което доказва, че музиката е универсален език на хората по целия свят. В повечето от сесиите изпълнявахме традиционни песни на различни народи със стремеж да вникнем в музикалното съдържание и да артикулираме вярно дикционно текстовете. Изпълнявахме с лекота множество канони, като научихме някои нови вокални техники, повечето от които вече съм въвела в часовете си. Демонстрирано ни беше как да изготвяме детски музикални инструменти, след което всеки един от нас трябваше да проектира поне един нов инструмент, след което да аранжираме изложба. Имахме удоволствието да наблюдаваме презентации на пилотни учители, работещи по програма „Европейско музикално портфолио“ в каталунски училища. Всеки ден имахме различен фасилитатор, което превърна обучението в истински празник. А да си създават празници за душата, умеят само щастливците, тъй като светът не е прекрасен. Точно затова сме учители, за да го променяме ежедневно в положителна насока!

Радвам се, че имах възможността да натрупам споделения интеркултурен опит. Той вписва по много амбициозен начин НУИ „Панайот Пипков“ в Европейското образователно пространство, като същевременно експонира европейска добавена стойност върху образованието, което предоставяме в Плевен.

БЕЛЕЖКИ

1. Вж. Програма за обучение през целия живот. Кратко описание. <http://www.evrofinansirane.eu/content/view/55/16/>

ЛИТЕРАТУРА

Щритматер, А. (2006). *Трактат за мотивационните системи в училище*.
Пловдив: „Летера“, с. 55.

Букай Х. (2012). *От самоуважението до егоизма. Разговор между мен и теб*. София: „Хермес“, с.121.

O'Neill, S., McPherson, G. (2010). *Motivation. The Developing Musician*.
NY: Macmillan.

NATIONAL SCHOOL OF ARTS „PANAYOT PIPKOV“ – PLEVEN, IN EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE

Bella Haralambova

✉ teacher at the National School of Arts Panayot Pipkov Plev
Pleven, Bulgaria

e- mail: bellakonstantin@yahoo.de